

Al žalibog! vse v tej kanceliji je nemško pisano. Župan ali kdo drug, kdor tedaj dobro, in to še prav dobro nemško ne zna, stoji kakor zajec pri bobnu! Ne more si pomagati. Tù se jasno ko beli dan vidi velika krivica, da ni naš deželni, to je, slovenski jezik v kancelijska pisma vpeljan. Slovenski davek se tirja od naših ljudi pri davkarji, slovenski jezik pa ne velja v tej kanceliji! C. kr. deželna vlada je sama pripoznala to napako, in ko je unidan razglasila tarife deželne cenilne komisije, razglasila jih je nemško in slovensko.

Al zdaj je stvar taka, vsa pisma so nemška, tedaj mora si soseska poiskati človeka, ki nemško zna, pa vrh tega je tudi v kmetijskih zadevah izveden (če ni drugače gosp. duhovnika svoje fare); vsak pisatelj ni za to važno delo.

No, kaj pa naj ta, ki v kancelijo gré, ondi od gospoda referenta zahteva?

To-le naj zahteva, da se mu pokaže:

1. V kateri cenitni okraj (Classificationsdistrikt) spada naša soseska?

Referent mu mora to povedati po §. 17. dotične postave.

2. Po kakošnih v njihovem okraju navadnih cenah (Normalpreis) je okrajna cenilna komisija rajtala pri tarifovanju surove doneske (Bruttoertrag) zemljišča in pa stroške pri obdelovanju?

To mora referent povedati po §§. 22. in 24.

3. Katere vrste po dobroti zemlje (Bonitätsclassen) so se v naši občini naredile za njive, katere so za travnike, vrte, ngrade, pašnike, gozde, planine, bazarje?

4. V katero dobrotno vrsto spada v naši soseski največ zemljišč (Hauptflächen)? in koliko oralov na priliko znaša vsak tak part?

Po §. 19. mora to povedati.

5. Katera zemljišča je za izgledna zemljišča (Mustergründe) v naših vrstah in v tistih zemljiščih, ki jih je pri nas največ, popotna komisija postavila?

To mora povedati po §. 28.

6. Dajte si pokazati, kako so rajtali razglašene tarife za vse sorte posestev in za vse vrste? (§§. 25. 26. postave, in §. 31. „navoda“). Od tega si vzemite natančen prepis, celó z imeni, ki so podpisana, in dnevom, ko je bil ta račun narejen.

7. Dajte si pokazati, s čem so se razglašene tarife podpirale? (§§. 26., 27., 29.).

Kar je rečeno bilo v točki 1., 3., 4. in 5., to zaznamovajte si prav z besedami referentovimi, — kar je pa rečeno v točki 2., 6., 7., to si prepisite vse. To velja za vse okraje cele naše dežele.

Pritožniki cenilnega okraja okolice Ljubljanske in Kamniške naj pa še prašajo:

8) katero številko in kateri dan kaže zapisnik tiste seje, ko je bil cenilni okraj v tri vrstilne okraje razdeljen, in kateri dan kaže tisti zapisnik, v katerem je bil ta cenilni okraj le v en vrstilni okraj stisnjen? Če bi bilo prvo obveljalo, imeli bi 24 razredov na razpolaganje, zdaj po drugem imate jih k večjemu le 8 za vsak pridelek.

9. Kolikošni stanovitni stroški za obdelovanje enega oralu in za eno leto so se zaračunali na Ljubljanskem močvirju (mahu), ki meri 35.000 oralov? — Tukaj si prepisite ne le številke, ampak vse to, s čemur so se zagovarjale številke. —

Gospodarji! če imate vse tukaj imenovane pripomočke, potem še le veste, zoper česa in kako imate reklamirati (pritožiti se), ali namreč so surovi doneski zemljišč previsoko, stroški obdelovanja pa prenizko cenjeni, — ali so domače vaše cene (Normalpreise)

žita, sená, detelje, slame previsoke postavljene za leta 1855 do 1869 (ne pa za današnje), — ali se je premalo gnojá v račun vzelo itd. itd.

Gospodarski tečaj (Wirtschaftskurs) je večidel napačen, doneski pridelkov više cenjeni kakor so bili od leta 1855 do 1869. Tako na priliko v okraju Kamniškem in Ljubljanskem stoji zapisano, da na 1 oralu (johu) njive se pridelá 74 centov suhe detelje (detelj-nega sená). Menda je polovica tega prava.

O cenilnih zadevah še nekoliko.*)

Postava za vredenje zemljiščnega davka določuje v §. 31, da imajo deželne cenilne komisije odobrene cenilne tarife s podlagami vred poslati okrajnim cenilnim komisijam tistih deželá, s katerimi se mejijo (konfinjajo), v razgled taistim, ki jih zadevajo, da morejo zoper nje o pravem času ugovarjati.

Mi mislimo, da je tudi za nas še le sedaj nastopil čas ugovorov zoper tarife sosednih deželá, in kako bili bi tudi prej ugovarjati mogli, ko nam še domače tarife niso znane bile? — ako smo o tem krivih misli, naj bi se stvar od sl. deželne cenilne komisije pojasniti blagovolila, pa tudi naj bi se objavilo, ali se morajo ugovori zoper omenjene tarife naravnost pri dotičnih komisijah, ali pa se smejo tudi pri domači okrajni cenilni komisiji oddati?

Prosimo o tem pojasnila.

Nekoliko o umetnem gnoju.

Spisal Fr. Kuralt.

(Dalje.)

Gledé na to, da pri kolobaranju hlevski gnoj in mešanec ne zadostujeta niti v množini niti v rudninskih rastlinskih delih, — gledé na to, da frišni hlevski gnoj v prvem letu le malo živeža daje rastlinam in tako pridelek manjša, — gledé na to, da je v slabih letih malo slame in zrnja, tedaj tudi malo gnoja, — gledé na to, da kužna bolezen pobere včasih gospodarju vso živino, ter si tako ne more preskrbeti potrebnega gnoja, — gledé na vse to more v takih slučajih poljedelec samo s pomočjo umetnega gnoja zemlji povrniti to, kar so jej rastline, odvzele in si tako obilni pridelek zagotoviti.

Važnost umetnega gnoja spoznali so Francozi že zdavno; minitser poljedelstva je l. 1867 naznanil, da se je tisto leto čez 500 milijonov metr. centov umetnega gnoja porabilo. Še več ga pa Angleži porabijo; po računu Andersonovem ga porabijo oni vsako leto za poljedelstvo za 29 milijonov 435.000 tolarjev. Zatoraj pa tudi blagostanje ni zaostalo in dr. Liebig pravi, da od onega časa, kar so Angleži počeli umetni gnoj rabiti, se je žito in meso v pridelku ravno toliko pomnožilo, kakor da bi se bila vsa rodovitno zemlja Angleške za peti del pomnožila. Tudi nemški poljedelci nam mnogo pripovedujejo po skušnjah svojih o koristi umetnega gnoja.

No, kaj pa je umetni gnoj? bo marsikdo prašal. Umetni gnoj je snova iz različnih človeških in živalskih odpadkov, ali pa iz krvi, rogov, kosti, mesa, in različnih rud. Vse te stvari se na umetni način v renju podvržejo, ter potem imajo mnogo gnjlca, fosforove ki-

*) Na 1. strani leve polovice zadnjih „Novic“ v 10. vrsti naj se namesti: „ki najmanj tretjino davka plačujejo“, bere: „najmanj šesti del davka plačujejo, in pa veliki posestniki, ki so sami za-se, in od soseske ločeni.“